

Η Λευτεριά της Τριπολιτσάς

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

- [Μιχαήλ Σωτηρίου Μιχαλακόπουλος, Διηγηματογράφος λαϊκής παράδοσης και θρησκευτικών εθίμων](#)

Στο μοναστήρι του Φιλοσόφου, εκεί όπου η χαράδρα του ποταμού Λούσιου αγναντεύει τον ουρανό και οι πηγές τραγουδούν τα μυστικά της γης, ο γέροντας Παπα-Χρήστος είχε δει όραμα που του είχε κόψει την ανάσα. Τη νύχτα της Αγίας Βαρβάρας, καθώς προσευχόταν μπροστά στην εικόνα της Παναγίας, μια φλόγα χρυσή είχε τυλίξει όλο το ναό και μέσα της είχε δει τη Βασιλεύουσα να του μιλά με γλυκιά φωνή.

«Παιδιά μου», είπε στους μοναχούς που είχαν μαζευτεί γύρω του σαν νυχτοπούλια, «η ώρα έφτασε. Το φως του Χριστού θα λάμψει στην Τριπολιτσά και η σκλαβιά θα φύγει σαν μαύρο σύννεφο από τις κορφές μας».

Στη φωτιά που τρεμόπαιζε μέσα στο τζάκι, οι σκιές χόρευαν σαν αρχαίοι θεοί, και ο αέρας μύριζε θυμάρι και δάφνη. Ο νους του γέροντα ταξίδευε πίσω στα παλιά χρόνια, όταν οι Τούρκοι πρώτα πάτησαν στη γη των προγόνων τους και η μαύρη σκλαβιά σκέπασε τις εκκλησίες και τα σπίτια.

«Ο Θεός έστειλε σημάδια», συνέχισε, και η φωνή του ήταν σαν μέλι που κυλά από βράχο. «Οι αετοί φωλιάζουν ψηλά στις κορφές, και από εκεί θα κατέβει η λευτεριά σαν χείμαρρος του Μάη».

Στο χωριό Μαγούλιανα, απέναντι από τη σκιά του Μαινάλου, ζούσε ένας νέος παλληκάρι που τον έλεγαν Νικολό. Η μητέρα του, η Κυρα-Μαρίω, τον είχε μεγαλώσει με παραμύθια για τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες, και οι νανουρίστρες του τραγουδούσαν τα κάλαντα του Διγενή Ακρίτα. Η καρδιά του είχε μάθει από μικρή ηλικία να χτυπά στον ρυθμό των παλαιών δοξολογιών και των πατρίων θρήνων.

«Νικολάκη μου», του έλεγε η γριά κάθε βράδυ, «η γη αυτή είναι ποτισμένη με το αίμα των αγίων. Κάθε πετρούλα εδώ έχει ιστορία, κάθε ρίζα του λιβαδιού θυμάται τη δόξα». Και τα μάτια της γεμίζαν δάκρυα όταν αφηγιόταν την ιστορία του τελευταίου Παλαιολόγου και το πλήρωμα της Αγιάς Σοφιάς.

Ο γιος της είχε μάτια σαν δυο αστέρια του βουνού και χέρια σκληρά σαν κορμός ελάτου. Από μικρός είχε μάθει να παίζει με το σπαθί, και η φωνή του όταν τραγουδούσε έκανε τα πουλιά να σιωπούν. Κάθε πρωί ανέβαινε στο Αργυρόκαστρο, κι εκεί, μόνος με τον ουρανό, ονειρευόταν την ημέρα που η πατρίδα θα ήταν πάλι ελεύθερη.

Στα μυστικά μονοπάτια της Γορτυνίας, εκεί όπου μόνο τα αγρίμια και οι κλέφτες ξέρουν να περπατούν, άρχισαν να μαζεύονται τα παλληκάρια κάτω από τη σκιά του μεγάλου Κολοκοτρώνη. Από το Δημητσάνα ήρθαν οι Αρκάδες με τον Αναγνωσταρά, από τη Μάνη οι λεβέντες του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, και από τα Καλάβρυτα οι Μπουκουβάλες του Ζαχαρία. Κάθε ένας έφερνε μαζί του την οργή και την ελπίδα του τόπου του.

Στα ιστορικά Βέρβена, στον Πύργο του Αυγουστή πριν την επίθεση κατά των Τούρκων, οι αρχηγοί έκαναν το συμβούλιό τους. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ο γέρος του Μωριά, στεκόταν στο κέντρο με τα μάτια του να λάμπουν σαν αστέρια. Είχε καταλάβει από την πρώτη στιγμή ότι η Τριπολιτσά ήταν το κλειδί της Πελοποννήσου.

«Αδέλφια», είπε με τη βαθιά φωνή του, «η Τριπολιτσά είναι η καρδιά της

τουρκικής εξουσίας στον Μωριά. Εκεί είναι τα οπλοστάσια, οι θησαυροί, η έδρα του πασά. Εάν την πάρουμε, όλη η γη θα λευτερωθεί».

Ο Δημήτριος Υψηλάντης, που είχε έρθει από τη βόρεια Ελλάδα, κούνησε το κεφάλι. «Στρατηγέ, η Τριπολιτσά είναι οχυρωμένη πόλη. Έχει τείχη πεντέμισι μέτρα ψηλά, χιλιάδες Τούρκους και Αλβανούς μέσα, και αρκετά τρόφιμα για πολύ καιρό».

«Ναι, Πρίγκιπά μου», αποκρίθηκε ο Κολοκοτρώνης με το γνωστό του χαμόγελο, «αλλά εμείς θα την πολιορκήσουμε. Θα την κόψουμε από κάθε τροφοδοσία και θα περιμένουμε. Η πείνα είναι ισχυρότερη από τα τείχη».

Η πολιορκία της Τριπολιτσάς άρχισε τον Μάη του 1821 και κράτησε τέσσερις ολόκληρους μήνες. Ο Κολοκοτρώνης είχε στήσει τις δυνάμεις του σε κύκλο γύρω από την πόλη, κόβοντας κάθε δρόμο που έφερνε τρόφιμα ή βοήθεια. Στα στρατόπεδα των Ελλήνων, τα παλληκάρια άκουγαν κάθε βράδυ τα παραμύθια των γερόντων για τους παλιούς ήρωες.

Μέσα στην Τριπολιτσά, ο Μουσταφά μπέης και οι Αλβανοί στρατιώτες του παλεύουν με την πείνα και την απελπισία. Κάθε μέρα που περνούσε, η κατάσταση γινόταν πιο δύσκολη. Τα τρόφιμα τέλειωναν, το νερό σπάνιζε, και το ηθικό έπεφτε.

Στις 22 Σεπτεμβρίου 1821, την παραμονή της μεγάλης ημέρας, ο Νικολός στεκόταν στον λόφο του Αγίου Βασιλείου και κοίταζε την πολιορκημένη πόλη. Θυμόταν τη γιορτή της Παναγίας στο χωριό του, τα κάλαντα των Χριστουγέννων, τις βραδιές που καθόταν οι γέροντες στο καφενείο και έλεγαν παλιές ιστορίες. Όλα αυτά τώρα κρέμονταν σε μια κλωστή.

«Αύριο», ψιθύρισε, «αύριο η Τριπολιτσά θα είναι δική μας. Τέσσερις μήνες περιμένουμε αυτή τη στιγμή». Από κάτω, από τα στρατόπεδα, ακουγόταν το τραγούδι των φυλάκων που τραγουδούσαν παλιά κλέφτικα τραγούδια. Η μελωδία πετούσε πάνω από τις κορφές σαν προσευχή.

Στις 23 Σεπτεμβρίου 1821, ημέρα Παρασκευή, όταν ο ήλιος ανέτειλε πίσω από το Μαίναλο, η πολιορκημένη Τριπολιτσά ήταν έτοιμη να πέσει. Η πείνα και η απελπισία είχαν νικήσει την αντίσταση των αμυνομένων.

Ο Νικολός, που τον είχε ορίσει ο Κολοκοτρώνης για την πρώτη επίθεση, μαζί με δυο συντρόφους του σκαρφάλωσε στα τείχη που έφταναν τα πεντέμισι μέτρα ύψος και πρώτος μπήκε στην πόλη.

«Για την Πατρίδα! Για τον Χριστό!» φώναξε, και η κραυγή του πέταξε ψηλά σαν αετός. Αυτές οι λέξεις περιείχαν μέσα τους όλη την ιστορία του γένους, όλον τον

πόνο της σκλαβιάς και όλη τη δόξα της λευτεριάς.

Πίσω του ακολούθησαν χιλιάδες παλληκάρια. Οι Αρκάδες του Αναγνωσταρά, οι Μανιάτες του Πετρόμπεη, οι Μπουκουβάλες των Καλαβρύτων, όλοι μαζί ρίχτηκαν στους δρόμους της πόλης που τόσους μήνες λαχταρούσαν να ιδούν ελεύθερη.

Ο Μουσταφά μπέης και οι Αλβανοί στρατιώτες του, αντιμέτωποι με το αναπόφευκτο, παραδόθηκαν. Από την σφαγή εξαιρέθηκαν οι Αλβανοί υπερασπιστές της πόλης, οι οποίοι είχαν στο μεταξύ συνθηκολογήσει με τους Έλληνες. Οι Έλληνες αρχηγοί τήρησαν τη συμφωνία τους και τους άφησαν ελεύθερους να φύγουν με τα όπλα τους.

Όμως η χαρά της νίκης σκοτείνιασε από τα φρικτά γεγονότα που ακολούθησαν. Την κατάληψη ακολούθησε σφαγή του πληθυσμού επί τρεις ημέρες, από Παρασκευή έως Κυριακή. Η οργή των χρόνων, η μνήμη των καμένων εκκλησιών και των σκλαβωμένων αδελφών εξερράγη σαν καταιγίδα. Όπως έγραψε αργότερα ο ίδιος ο Κολοκοτρώνης στα απομνημονεύματά του: «το ασκέρι όπου ήταν μέσα, το ελληνικό, έκοβε και εσκότωνε από Παρασκευή έως Κυριακή, γυναίκες, παιδιά και άντρες, 32.000».

Μετά από τις τρεις σκοτεινές ημέρες, όταν η οργή κόπασε και ο λογισμός επανήλθε, η σημαία με τον σταυρό κυμάτισε στον πύργο και ολόκληρος ο Μωριάς κατάλαβε ότι η λευτεριά είχε φτάσει στην καρδιά της Πελοποννήσου. Όπως είπε ο Κολοκοτρώνης: «Το άλογό μου από τα τείχη έως τα σαράγια δεν επάτησε γη», τόσο μεγάλη ήταν η καταστροφή.

Στην κεντρική πλατεία, εκεί όπου για αιώνες δεν είχε ακουστεί ελληνική προσευχή, ο Παπα-Χρήστος τέλεσε τη λειτουργία της ευχαριστίας και της μετάνοιας. Η φωνή του γέροντα, που ήταν γεμάτη θλίψη για όσα είχαν συμβεί αλλά και ευγνωμοσύνη για τη λευτεριά, ανέβαινε προς τον ουρανό σαν θυμίαμα.

«Παιδιά μου», είπε τελειώνοντας με δάκρυα στα μάτια, «σήμερα γεννηθήκαμε και πάλι, αλλά η λευτεριά μας κόστισε πολύ αίμα. Ο Θεός να συγχωρέσει τους νεκρούς και να μας δώσει σοφία να οικοδομήσουμε ένα καλύτερο αύριο». Και όλοι όσοι τον άκουγαν κατάλαβαν ότι η νίκη είχε γλυκόπικρη γεύση.

Ο Νικολός στεκόταν στο κέντρο της πλατείας, και οι συγχωριανοί του τον περιστοίχιζαν με αγάπη. Στα μάτια του είχε δάκρυα, αλλά ήταν δάκρυα της χαράς. Όλα όσα είχε ονειρευτεί από παιδί είχαν γίνει πραγματικότητα.

«Μητέρα», ψιθύρισε κοιτάζοντας προς τα Μαγούλιανα, «το κάναμε. Η Τριπολιτσά είναι δική μας». Και η μητέρα του, εκεί στο μακρινό χωριό, σαν να άκουσε τα

λόγια του, έβγαλε την παλιά σημαία που είχε κρυμμένη στο μπαούλο και την κρέμασε στο παράθυρο. Ο αέρας τη χάιδευε απαλά, και αυτή κυμάτιζε υπερήφانه σαν την ψυχή του λαού.

Χρόνια κύλησαν από τότε, και η ιστορία της λευτεριάς της Τριπολιτσάς έγινε τραγούδι στα χείλη των παιδιών. Στα χωριά της Γορτυνίας, κάθε βράδυ οι παππούδες την έλεγαν στα εγγόνια τους, και εκείνα άνοιγαν τα μάτια τους διάπλατα σαν να έβλεπαν τους ήρωες να περπατούν ανάμεσά τους.

Ο Νικολός γύρισε στο χωριό του και έζησε τα υπόλοιπα χρόνια του ειρηνικά, αλλά κάθε φορά που κοίταζε προς την Τριπολιτσά, το βλέμμα του γέμιζε φως. Παντρεύτηκε, μεγάλωσε παιδιά, και όταν ήρθε η ώρα να φύγει από τη ζωή, τα τελευταία του λόγια ήταν:

«Η Λευτεριά δεν είναι δωρεάν. Κοστίζει αίμα και ιδρώτα, αλλά αξίζει περισσότερο από όλους τους θησαυρούς του κόσμου».

Και ο άνεμος πήρε τα λόγια του και τα πήγε σε όλες τις γωνιές του Μωριά, να θυμίζουν στις γενιές που θα έρθουν πως η Πατρίδα είναι το πιο ιερό από όλα.

Έτσι τραγουδούν ακόμα οι πέτρες της Γορτυνίας για τη μέρα που η Τριπολιτσά έγινε ελληνική και η Λευτεριά χόρεψε στους δρόμους σαν καλοκαιρίσια μπόρα που ξεδιψά τη γη.

Πηγή: pemptousia.gr